

K r o n i k a

Gustav Krklec, Dostojevski kao čovek. 18 str. Štampa d. društva »Natošević« u Novom Sadu. Založba — ?

Kratka in nepopolna, v nekaterem pogledu plehka slika velikega Rusa, vzlic temu pa zanimiva za ljudi, ki jih mika pogledati v njegovo intimno življenje. Resnični častilec Dostojevskega naj rajši seže po virih, iz katerih je zajel tudi g. Krklec vso snov za svojo razpravo. »Dostojevski kao čovek« je ponatisnjen iz »Letopisa« knjige 305, zv. 1—2. Posebnih ambicij stvarca ne razodeva; nivô je baš dovolj visok za dober podlistek ali za predavanje širjemu občinstvu. Lastilni pridevnik »Dostojevskov, -a, -o«, genetiva »Ljubov Fjodorovne« in »Jasnaje Poljane«, dativ »Tolstoju« in »afero Petraševski« odklanjamo, ker se ne ujemajo ne s slovnico ne s Krklečevim literarnim ugledom.

V. Levstik.

KRONIKA

D O M A Č I P R E G L E D

Spomenik septembrskim žrtvam. Usoda spomenika, ki ga je v spomin Lundru in Adamiču pred več nego petnajstimi leti izvršil kipar Svet. M. Peruzzi, je prav čudna. Ko je bil nagrobnik dovršen, ga »združeni narodni odbor« iz političnih razlogov ni mogel postaviti na določenem mestu, to je na pokopališču Sv. Križa. Tako je spomenik moral v skladišče, kjer še dandanes čaka odrešenja. Vsako leto se po večkrat javljajo glasovi, ki zahtevajo, da se ta spomenik padlim žrtvam končno le postavi. Tudi letos niso izostali.

O Vseh svetih je »Slovenski Narod« priobčil notico, kjer neznaní dopisnik zahteva čim skorajšnje postavitev spomenika v mestu, in sicer na Pogačarjevem trgu. V »Jutru« (št. 254) je Anton Adamič ponovil to zahtevo s sledečim utemeljevanjem, ki je vredno, da se omeni: »Informiran sem sedaj točno, zato ne morem reči drugega, kot da se v popolnem strinjam z nazeri g. Fr. Govekarja v »Slovenskem Narodu« pred dvema (prav za prav pred t r e m i leti; op. pisca) letoma. Spomenik je za sedanje razmere menda res neprimeren! Naloga prihodnjega občinskega sveta je, da poskrbi za preformacijo sedem metrov visokega kolosa, ki bi že vsled svoje kamnoseške preprostosti žalil občutljivo oko, če bi stal, magari tudi na Pogačarjevem trgu. — Pogačarjev trg je najidealnejši prostor!»

Ne zaradi tega površnega članka, ki kaže malo umevanja in več nepoučenosti o stvari, temveč zaradi zmotnih in umetnostno nevzdržnih umetnostnih nazorov, ki jih člankar navaja, treba ponovno jasno in glasno povedati že večkrat poudarjeno resnico: da Peruzzijev nagrobnik žrtvam krvavega septembra 1908. leta ne sodi na Pogačarjev trg. Kot nagrobnik more doseči svoj pravi namen samo na mestu, za katero je bil mišljen, to je na pokopališču. Na vsakem drugem prostoru v m e s t u bi bil nemogoč. Razen tega treba upoštevati, da je bil spomenik v zmislu naročila zasnovan z izrecnim ozirom na izpostavljen in povsod odprt prostor. Kiparski del (ženski genij) v nadživljenski velikosti naj po stvariteljevem zamisleku učinkuje monumentalno z maso in strogimi, grobimi, arhitektonsko občutenimi oblikami in velikopoteznimi obrisi brez izdelanih detajlov. Cela skupina s precej težkim in mogočnim podstavkom in bolj enostavno zamišljeno figuro, močno navpično poudarjeno, je za razmeroma neveliki